

מעדני אשר

גיליון שי"ז
(שנה ז')
פרשת אחו"ק תש"ע

י"ל ע"י

מכון "מעדני אשר"

הגליונות ברחבי תבל יוצאים לזכותו של הרב ברוך בן מרים ומרת שיינדל מלכה בת היה פייגא

איך מותר לדיין לדון יהודי הרי צריך לאהוב כל ישראל א"כ פסול מדין אוהב? בפרשתו קדושים י"ט י"ח ואהבת לרעך כמוך.

יש להקשות: איך כשר לדיין לדון יהודי, הרי חייב לאהוב כל ישראל משום ואהבת לרעך כמוך, א"כ פסול לדון, דקימ"ל חו"מ סימן ז' דדיין פסול לדון לאוהב שלו, כך מקשה בשו"ת חוות יאיר סימן ס"ב, וכן בשו"ת שאילת יעב"ץ חלק ב' סימן א', וכן הגרי"פ פרלא עשה י"ט ע"מ קל"ט ע"ב.

איכא כמה תרומים:

א. כיון שיש חיוב לאהוב את כל ישראל, א"כ גם לחבירו אוהב נמצא שניהם שקולין, לכן ליכא איסור, כך תירץ בשו"ת חוות יאיר סימן ס"ב.

מעדני אשר: יש לדון בתרוץ זה ע"פ מה שנסתפק בספר ברכי יוסף חו"מ סימן ז' אות כ' לרבינו החיד"א, מובא בפתיח תשובה חו"מ סימן ז' וז"ל יש להסתפק אם יכול לדון לשני אוהביו או לשני שונאיו שבאו לפניו לדין, דהא מקרבא או מרחקא דעתיה לתרווייהו ושני הבע"ד שוין אצלו, ולפום ריהטא נראה דגם אם שניהם אוהביו או שונאיו לא ידון אותם, משום דמסתמא אהבתם גם שנאתם לא שוו בשיעוריהן ומקרבא או מרחקא דעתיה למאן דרחים או סני טפי, וכמ"ש הרא"ש פרק זה בורר סנהדרין פ"ג סי' כ"ג דמעט אהבה או שנאה מטה את לבו, גם יש לחוש דהדין הזה שבא לפניו יסתעף לסעיפים, ומשום ששניהם אוהביו או שונאיו יטה לבו לזכות לאחד בחלק אחד ולחייבו בחלק אחר כו', וזהו הנראה מכח הסברא. ע"ש דמביא ראייה לזה מדברי התוס' נדה נ' י"א ד"ה רבי מאיר כו' וכן מביא ראייה ממש מהר"ן בן מינש בתשובה, הובאה בשיטה מקובצת פרק החובל סוף דף צ"ב וכו', א"כ לפי זה הדרא קושיא לדוכתא, דהרי אפילו שאוהב לשניהם, מ"מ יש איסור.

מעדני אשר: יש לתרץ כיון דכאן אהבה של השנים זה בשביל אותו סיבה, א"כ הויא אהבה שוה.

ב. דווקא באהבה פרטית יש את הפסול של אוהב, דכיון דאוהב אותו בפרטיות אינו מניח להפוך לו ברעתו, כי אינו יכול לראות לו כי אם מה שהוא לטבתו, אבל אם אינו אוהב אותו רק אהבה כללית לא שייך פסול הנ"ל, כך תירץ בשו"ת שאילת יעב"ץ חלק ב' סימן א'.

ג. הא דצריך לאהוב כל אחד מישראל הוא משום חיוב התורה, א"כ לא חשידי מחמת זה לעבור על איסור תורה, ודוגמא לזה מציינו בגמ' פסחים י"א ע"א לגבי חמץ הוא עצמו מחזר עליו לשרפו ליכא למיחוש דמיכל קאכיל מינה, כך תירץ בשו"ת שאילת יעב"ץ חלק ב' סימן א'.

מדוע באדם שחייב מיתה בית דין צריך לברור לו מיתה יפה משום ואהבת לרעך כמוך הרי הוא רשע?

הנה כתב בהגהות מימונית פ"ו מדיעות הלכה ג' דמצות עשה של ואהבת לרעך כמוך הוא דוקא שהוא רעך בתורה ובמצות, אבל אדם רשע ואינו מקבל תוכחה מצוה לשנאו, שנאמר יראת ה' שנאת רע ואומר הלא משנאיק ה' אשנא וגו', עיין גמ' פסחים ק"ג ע"ב, וכן בהגרי"פ פרלא עשה י"ט.

יש להקשות: מהא דאמרינן בגמ' סנהדרין מ"ה נ"א, וכן בדף נ"ב ע"א, כתובות ל"ז ע"ב דמחויב מיתה שהורגים אותו צריך להרוג באופן שלא יהא ניוול משום דכתיב ואהבת לרעך כמוך ברור לו מיתה יפה, וקשה הא במחייב מיתה ב"ד ע"כ התרו בו והתיר עצמו למיתה ואין לך מומר גדול מזה, א"כ איך שייך גבי מצות עשה של ואהבת לרעך כמוך, כך מקשה ביד רמה סנהדרין נ"ב ע"ב, וכן בשיטה מקובצת כתובות ל"ז ע"ב, וכן בשו"ת בית שערים אורח חיים סימן ס"ט, וכן בשו"ת קב זהב ע"מ ד', וכן בספרו מנחת סולת על התיווך חלק א' דף קנ"ז.

איכא כמה תרומים:

א. ע"פ מה ששינונו במשנה סנהדרין מ"ג כל המומתין מתוודים שכל המתוודה יש לו חלק לעוה"ב וכו' וא"כ בשעה שממיתין אותו כבר הוא צדיק ומחויב במ"ע של ואהבת לרעך כמוך ולכן צריך לברור לו מיתה יפה, כך תירץ בשו"ת אורח חיים סימן ס"ט.

ב. ע"פ מה דאמרינן במדרש שוחר טוב בשר חסידך לחיתו ארץ, וכי חסידים היו והלא כתיב סוסים מיוזנים וגו' אלא כיון שנעשה בהם דין חסידים היו, א"כ ה"ה הכא לא מקרי רשע כיון שהולכים להמית אותם, כך תירץ בשיטה מקובצת כתובות ל"ז ע"ב, וכן ביד רמה סנהדרין נ"ב ע"ב.

ג. הא דחיישינן דלא לנווליה לחייב מיתה, לא משום אהבתו ונכבודו הוא, אלא משום כבוד הבריות ובזיון האחרים שנתבזו ונתבישו על ידי זה, ע"ד דמצינו קבורה משום בזיוני, וכ' הרמב"ן ע"פ כי קללת אלקים תלוי אפילו אם קרובים רוצים בבזיונו מ"מ מין האנושי נבזה בכללו ע"ז, וכן בגמ' סנהדרין מ"ו אי משום בזיוני לאו כל כמינהו לומר לא בעינא, וע"כ לא ננוול את הנדון במיתה ב"ד משום כבוד מין האנושי שנא' ואהבת לרעך כמוך ודו"ק, כך תירץ הגאון רבי יוסף שורץ זצ"ל, בהגהות על שו"ת בית שערים הנ"ל.

גליון זה נודב לעילוי נשמת

הרב החסיד המפורסם חיים אלטר ראטה ז"ל
בן הרב ישראל אפרים פישל ז"ל
נלב"ע ט"ז אייר תשנ"ו ת.נ.צ.ב.ה.
הונצח ע"י המשפחה

נה נשמת אדם

נה נשמת אדם

"תורתו מגן לנו היא מאירת עינינו"

מי שמעוניין ליטול חלק בעלון שי"ל לכבוד הילולא דרשב"י זי"ע ועכ"פ

נא לפנות לטלפון: 057-3166560

"כדאי רבי שמעון לסמוך עליו בשעת הדחק"

האם מותר לאדם לשבת במקומו של אביו

לאחר שנפטר אביו מן העולם?

בפרשתו י"ט ג' איש אמו ואביו תראו ושבתי תשמורו.

איתא בגמ' קידושין ל"א ע"מ ב' ת"ר איזהו מורא, לא עומד במקומו, ולא יושב במקומו, ולא סותר את דבריו, ולא מכריעו.

וכן קימ"ל יור"ד בס"י ר"מ סעיף ב' לא יעמוד במקומו המיוחד לו לעמוד שם בסוד זקנים עם חבירו או מקום המיוחד לו להתפלל, ולא ישב במקום המיוחד לו להסב בביתו.

ולכן כתבו הפוסקים דאם יש לכהן מקום קבוע איפה שהוא עומד על הדוכן בעת נשיאת כפים אסור לבנו לעמוד שם, כך פסק הגר"ח קנייבסקי שליט"א מובא בספר גם אני אוך חלק ב' ע"מ ק"א לידדי הגאון המפורסם רבי גמליאל הכהן רבנוביץ שליט"א, וכן ידדי הגאון רבי צבי רייזמן שליט"א בספרו רץ כצבי על עניני כיבוד אב ואם דן בזה בארוכה.

יש לחקור אם הדין של לא ישב במקומו הוא גם לאחר מותו של האב, או דילמא לאחר מיתה ליכא איסור לעמוד או לשבת במקום אביו.

הנה יש להביא ראיה: מהא דאיתא בירושלמי פ"א דפאה ה"א אמר ר' חזקיה גוי אשקלוני היה וראש פטרבולי היה ואבן שישב אביו עליה לא ישב עליו מימיו וכיון שמת אביו עשה אותה יראה שלו, ומשתמע מזה שהחיוב הוא גם על לאחר מותו, כך כותב בספר לחיים מירושלים להגר"ח פלאג' ז"ל על הירושלמי.

אבל דוחה: דמהכא ליכא הוכחה דהרי מגוי אין ראייה דהפריז על המדה, וכ"ש בזה דעשה טטות לעשותו מוקצה.

ובספר חיים ביד על יו"ד סימן קכ"ה אות מ"ה, מביא בשם בנו הגר"א פלאג' ז"ל, שכותב דמלשון הרמב"ם הטור והש"ע יש לדייק דדוקא לענין לקרוא בשמו הדין הוא בין בחייו בין במותו, אך לענין שלא ישב במקומו נראה דהוא דוקא בחייו.

ובספר יפה ללב ח"ה להג"ח פלאג' מעיר מהא דנפסק יו"ד סי' שס"ד סעי' ז' דהחוצב קבר לאביו וקברו במקום אחר לא יקבר בו הוא עולמית משום כבוד אביו, חזינן דאפילו אחרי מות אביו לא ישב הבן במקום שיחודו לאביו, אך מעיר על זה דזה היפך הכתוב במלכים ב' ושלמה ישב על כסא דוד אביו.

ומתריך: דלק"מ שהרי כתוב שם לעיל מזה וישב המלך וכו' כי שלמה בנך ימלוך אחרי' והוא ישב על כסאי תחתני כי כן אעשה היום הזה, וכגו"ד כי כן צוה לו יש לקיים ציוויו מצד היותו מלך וכו' וגם מצד היותו אביו, ודאיכא חומר שבועה בדבר, וא"כ אין ראוי לשלמה לשאר בני אדם, כך תירץ בספרו חלק ו'.

וכן כתב בספר חיים ביד הנ"ל: דמשם אין ראייה דענין שלמה שישב על כסא דוד אביו שמורה דעל כסאו ממש ישב, אין ראייה משם לשאר בני אדם, דהרי הושיבו בחייו ונתן דוד הודאות לה' ע"ש.

וכן כתב ספר שו"ת ירך יעקב ארגואטי יו"ד סי' י"ד שדן באריכות בזאת השאלה אם ההלכה של שלא יעמוד ולא ישב במקומו נאמרה גם על לאחר מות האב, והוכיח במישור דאיסור הישיבה במקומו הוא רק בחיי האב אבל לאחר מותו מותר, ולא עוד אלא שאין בדבר אפילו משום מדת חסידות כדמשמע מדברי ספר חסידים סי' תת"א, עיין שו"ת ציץ אליעזר חלק ט"ו סימן מ"א.

מדוע אשה נשואה פטורה ממצות מורא אב ואם

הרי זה אינו מפריע לשעבוד שיש לה לבעלה?

איתא בגמ' קידושין ל' ע"מ ב' איש אין לי אלא איש אשה מנין כשהוא אומר תיראו הרי כאן שנים, א"כ מה ת"ל איש, איש סיפק בידו לעשות, אשה אין סיפק בידה לעשות, מפני שרשות אחרים עליה.

יש להקשות: כיון שהחיוב מורא הוא רק שלא יעשה דברים, כמבואר בגמ' קידושין ל"א ע"מ ב' ת"ר איזהו מורא, לא עומד במקומו, ולא יושב במקומו, ולא סותר את דבריו, ולא מכריעו, א"כ מדוע אשה נשואה פטורה מזה, זה אינו סותר לשעבוד שיש לה על בעלה, כך הקשה הרא"ם ויקרא פרק י"ט, וכן בפנים יפות בפרשתו, וכן בספרו מקנה קדושין ל' ע"ב, וכן המהרש"א קדושין ל' ע"ב.

איכא כמה תרוצים:

א. שמא יש לומר, שהברייתא סוברת, שכיון שמקושית המקראות ד"איש" למעוטי אשה, ו"תיראו" לרבווי אשה, אנו צריכין לומר כאן בעודה תחתיו, שאז רשות אחרים עליה, וזה כאן בנתגרשה ממנו, שאז אין רשות אחרים עליה, וזה החלוק לא שייך אלא בכבוד, ולא במורא, הוצרכו לומר אם אינו ענין למורא תנהו לכבוד, כאלו כתוב איש אביו ואמו תכבדו, כך תירץ הרא"ם ויקרא פרק י"ט.

ב. הא דאמר שלא יסתור דבריו היינו כי צוה אביו לעשות דבר שאין לאביו הנאה ממנו ואינו בכלל כיבוד אב, מ"מ מצוה לעשות מחמת מורא שלא יסתור את דבריו משא"כ באשה, כך תירץ בפנים יפות ויקרא פרק י"ט, וכן תירץ בגור אריה בפרשתו, וכן בשו"ת דברי יציב חלק יורה דעה סימן קכ"ה.

אבל מדברי הראשונים משמע דבדבר שאין לאביו הנאה ליכא חיוב כלל לא משום כיבוד ולא משום מורא: דהנה איתא בגמ' ב"מ ל"ב א' ת"ר מנין שאם אמר לו אביו הטמא או שאמר לו אל תחזיר שלא ישמע לו שנאמר איש אמו ואביו תראו ואת שבתותי תשמורו אני ה' כולכם חייבים בכבודי, והקשה בשטמ"ק איכא למידק פשיטא שלא ישמע לו שהרי אין לאביו כבוד כשאינו מחזיר וכיון שכן ליכא עשה כלל דנידחי, ותרצו בתוס' דהכא כשאמר לו אביו אל תחזיר אלא עסוק בכבודי להביא לי גוזלות או לשמשני וכן כתבתי אני בריש פרק קמא דיבמות בס"ד הרמב"ן והרשב"א ע"ל.

האם מותר לשבת במקומו של אח הגדול?

יש לחקור האם יש איסור לשבת במקומו של אח הגדול או דילמא כיון דהאיסור של לשבת במקומו של אביו זה מדין מורא אח הגדול נתרבה רק לחיוב כבוד ולא לחיוב מורא.

הנה בספר עיקרי דינים חו"ד סי' כ"ו דין ז' ד"ה הדין מספקא ליה אם חייב אדם במורא אחיו הגדול ולא הכריע.

אבל בספר בית מאיר חו"ד סי' ר"מ סעי' כ"ג כתב דאחיו הגדול לא נתרבה אלא למצות כיבוד ולא למוראו, דילפינן בגמ' כתובות ק"ג ע"א מכבד את לרבות אחיך הגדול, והפסוק מירי מכיבוד ולא ממורא, לפ"ז לא שייך באחיו הגדול הך דינא דלא עומד במקומו ולא יושב במקומו באח הגדול.

ולפי זה כתב במנחת סולת מצוה ל"א דמותר לקרוא לאח הגדול בשמו, כיון שהאיסור זה רק משום מורא ובאח הגדול ליכא מורא, עיין בספרי מעדני אשר פרשת יתרו תשס"ז, ועיין מנחת חינוך מצוה ל"א.

כהן שנחלש ביום כיפור ואינו יכול להמשיך את העבודה

האם מותר לאכול כדי שיוכל להמשיך?

בפרשתן אחרי ט"ז כ"א ושלח ביד איש עתי המדברה.

איתא ברמב"ם הלכות עבודת יום הכיפורים פרק ג' ומקורו יומא ט"ז ע"א משלח את השעיר ביד איש המוכן להוליכו למדבר, וכו' ואם כשל כחו וצריך לאכול אוכל.

נחלקו הפוסקים: האם ההיתר לכהן לאכול גם אם אינו מצב של פקוח נפש רק שאינו יכול להמשיך בהליכה או דילמא רק במצב של פקוח נפש מותר.

הנה בתוס' ישנים יומא ט"ח ע"א כתב: דמיירי שהכהן במצב של פקוח נפש.

אבל באור שמח הלכות עבודת יום הכיפורים פרק ג' כתב: דמדברי הרמב"ם משמע דהותר לו לאכול אף אם אינו מסוכן, רק שלא יוכל להביאו לעזאזל, וכמו שהותרה לו שבת וטומאה, כמו דדרשו בגמ' יומא ט"ו א"כ ה"ה דנדחה מפניו איסור אכילה ביום כיפור.

וכן כתב בתפארת ישראל בועז פרק ו' דיומא ז"ל אע"ג דשילוח גופיה או שיהא הוא משלח תרוויהו לא מעכבי, היינו באי אפשר כלל, אבל באפשר שישלח הוא עצמו, בפירוש רבתה תורה עתי עפילו בשבת אפילו בטומאה דנכנס בטומאה לעזרה א"כ ה"ה נמי עתי בצריך לאכול דמותר.

וכן בגבורת ארי יומא ט"ז ע"א מביא גירסא בתוס' ישנים דמותר לאכול אפילו בלא סכנה, וכן בשיח יצחק יומא ט"ז ע"א, וכן בצפנת פענח בפרשתן, וכן בשו"ת מי יהודה חלק א' סימן ע', וכן בקבא דקשייטא סימן צ"ה.

יש להקשות: לשיטות דסבירא ליה שמותר לאכול אף כשאינו במצב של פקוח נפש, מהא דאיתא בגמ' יומא פ"א ע"א שענוי ביום כיפור לא הותר לאף אחד תאמר במלאכה שהותר לכהן, הרי עינוי נמי הותר, דמשלח השעיר מותר לאכול, כך הקשה הפרי חדש בספרו מים חיים על הרמב"ם, וכן האור שמח הלכות עבודת יום הכיפורים פרק ג', וכן בגבורת ארי יומא ט"ז עמוד א', וכן הרש"ש יומא פ"א.

איכא כמה תרוצים:

- א. מה שקדושת יוה"כ נדחה עבור עבודת יוה"כ, זהו גופיה קדושת יוה"כ, והוי כמו שאמרו מנחות מ"ח ע"א חטא בשבת בשביל שתזכה בשבת, רק מה שנדחה עבור מוספי שבת שאינו מקדושת יוה"כ או תמידין, דמלאכה הותרה בשביל זה, כך תירץ האור שמח הלכות עבודת יום הכיפורים פרק ג'.
- ב. מלאכה הותרה בכל יום כיפור, משא"כ עינוי דלא הותרה אלא במקרה, כך תירץ הרש"ש יומא פ"א.

יש לחקור האם בכל עבודות יש היתר לכהן לאכול ביום כיפור אם אינו יכול להמשיך את עבודה או דילמא רק בשליח השעיר מותר לאכול.

הנה בכלי חמדה מועדים יום הכיפורים סימן ס"ו נסתפק בזה וז"ל אם גם בכהן גדול ביום כפורים כשהיה כשל כוחו ולא היה יכול לעבוד עבודה אם לא שיאכל אם היא מותר לאכול או דילמא שיהיה עובד כהן גדול אחר, ואין ללמוד מזה ק"ו משעיר המשתלח דיש לומר דכהן גדול ביום כיפור היה צריך להיות כמלאכי השרת בלא אכילה ושתייה, ובלאו הכי לא היה כשר לעבודה ומניחו בצ"ע.

הנה בספר פסקי תשובה סימן קצ"ד דן בכהן שאכל ביום כיפור מחמת פקוח נפש האם מותר לעשות את עבודה.

ומביא ראייה: מהא דאיתא בגמ' מו"ק ט' ע"א דבחינוך מקדש ראשון היו אוכלים ושותים ביום הכיפורים מק"ו, ובכל זה נראה שם שעבדו ביום הכיפורים, א"כ ה"ה כהן שאכל מותר לו לעשות את עבודה, עיין שם מה שמביא בהגהות בשם האמרי אמת.

איך היה מותר לקשור ביום כיפור את לשון של זהורית

הא היא קשר של קיימא?

איתא בגמ' יומא ט"ז ע"מ א' תנו רבנן בראשונה היו קושרין לשון של זהורית על פתח האולם מבחוץ, הלבין היו שמחין, לא הלבין היו עצבין ומתביישין, התקינו שיהיו קושרין על פתח אולם מבפנים, ועדיין היו מציצין ורואין הלבין היו שמחין, לא הלבין היו עצבין, התקינו שיהיו קושרין אותו חציו בסלע וחציו בין קרניו.

הנה בספר מקדש דוד סימן כ"ד ס"ק ו' מקשה יש לעיין הא הקשירה שקושר בין קרניו הוא קשר של קיימא שאינו עומד להתיר שהרי דוחפו לצוק, א"כ איך דוחה יוה"כ, דודאי אין אותה קשירה של לשון של זהורית מדאורייתא, דהא אמרינן בגמ' יומא ט"ז ע"א דב"ד התקינו לעשות כן, ואפילו אי נימא דהאי קשירה עניבה היא מ"מ אכתי תקשה לר' יהודה שבת ק"ג א' דס"ל דאין חילוק בין עניבה לקשירה.

וכן הקשה בטל תורה להגאון רבי מאיר אריק יומא ט"ז ע"א וז"ל האיק הותר לעשות קשר ביום הכיפור דהויא מלאכה, בשביל זה שאינו כלל מעיקרי עבודה, ואף דאינו חושש שיתקיים תמיד, מ"מ הרי מה שקשור בין קרניו קשור תמיד ואינו חושש להתירו, א"כ איך מותר, ואולי קושר לאו דווקא רק עניבה היה.

וכן הקשה בשו"ת מהר"ל דיסקין בק"א אות ל"ה דאיך תיקנו חז"ל שיקשור גם בין קרניו והלא קשר זה אינו עשוי להתירו לעולם שהרי כשמתגור איברים אינו יורד אחריו, א"כ עובר בקושר ביו"כ ממש, וכותב להוכיח מזה דכל שמניחו קשור מפני שמתעצל להתיר אבל אינו רוצה בקשירתו לא חשיב זה קשר של קיימא, א"כ ה"ה הכא, ומסיק דאולי ע"י הדחיפה ראוי שינתק.

איך היה מותר לקשור על השעיר הלשון הא היא מחמר?

יש להקשות: כיון דמשמע בגמ' דהך דלשון זהורית שהביא עמו למדבר אינו מן הדין, שהרי מתחלה היו קושרין אותו על פתח האולם, רק לפי שהיו עצבין התקינו שיהיו חולק, איך מתקני רבנן מלתא דאית ביה איסור דאורייתא שעובר בלאו דמחמר, ופשיטא שאין סברא לומר דעביד כדאמרינן בגמ' שבת קנ"ג ע"ב כשהוא מהלך מניחו עליה, כיון שהיה הצוק רחוק מהלך עשרה מילין ולא יספיק לו כל היום אם יעשה כן, כך מקשה בשו"ת בית אפרים אור"ח סימן נ"ג, וכן בתוס' ישנים יומא ט"ז, וכן בהרש"ש יומא ט"ז ע"ב.

איכא כמה תרוצים:

א. ע"פ השיטות דבבהמה דלאו דיליה ליכא מחמר, ולכן בשעיר של קדשים ליכא משום מחמר, כך תירץ בהגהות מהרש"ם יומא ט"ז ע"ב.

ולפי זה כתב בספר מרגניתא דרבי מאיר להגאון רבי מאיר שפירא זצ"ל **דבר נפלא:** בהא דאיתא במשנה יומא ט"ז ע"א הכל כשרין להוליכו אלא שעשו הכהנים גדולים קבע ולא היו מניחין לישראל להוליכו, וצריך ביאור מדוע, ע"פ מה דאיתא בגמ' חולין מ"א כיון דקני ליה לכפרה כדידיה דמי, וא"כ ניחא דכהנים דווקא שלחו את השעיר, שהרי להם היה כפרה בפר כהן גדול, ולא הוצרכו לשעיר, ולא קני ליה, ולית ביה משום מחמר, משא"כ ישראל שהיה להם כפרה בשעיר וכדידיה דמי, היה להם איסור מחמר לקשור עליון לשון של זהורית.

ב. ע"פ מה דאמרינן בגמ' פסחים ט"ו ע"ב דמחמר כלאחר יד הוא, דרבנן ובמקום מצוה לא גזרו, א"כ ה"ה הכא, כך תירץ בשו"ת בית אפרים סימן נ"ג, ובתוס' ישנים.

ג. אפשר דביום כיפור ליכא איסור מחמר, כך כתב בשו"ת בית אפרים אור"ח סימן נ"ג.

